

Mese

A nemzetközi gyermeknap apropóján osztotta meg Zalka Csenge Virág hivatásos mesemondó a gyerekek mesehallgatási jogairól szóló egyetemes nyilatkozatot. A Nemzetközi Mesemondó Hálózat nyilatkozatát Csenge ültette át magyarra, olyan fontos kinyilatkoztatások vannak benne, hogy minden gyereknek korlátlan joga van mesét követelni szüleitől; azoknak a gyerekeknek, akiknek mind a négy nagyszülője él, joga van kölcsönadni néhányat másoknak, akiknek valamilyen okból egy nagyszülő sem jutott, hogy meséljenek nekik. A harmas pont elolvasása előtt tessék egy nagy levegőt venni: „Azoknak a gyerekeknek, akiknek senkije sincs, teljes joga van bármilyen általuk választott felnőttet mesélésre kérni. Ezeknek a felnőtteknek kötelessége szeretettel és kedvességgel válaszolni, mert történetet mondani csak úgy lehet.” A lényeg tehát az, hogy a gyerekeknek minden körülmények között joguk van a meséhez, a felnőtteknek pedig kötelességük mesélni. Fellebbezésnek helye nincs.

Mondtam már, hogy Csenge mesemondó, de nem csak gyerekeknek, hanem felnőtteknek is mesél, valahogy úgy, mint a régi időkben, amikor minden közösségnek megvolt a maga jó beszédű mesemondója, még a rádió feltalálása előtti időkben. Több mint tíz éve találkoztam vele először egy győri középiskolában, ahol az egyik elsötétített teremben – ahol az általam levitt kis játékplanetárium csillagait bámulták a diákok – Csenge mesélt, talán nem is csak a csillagokól, hanem úgy általában véve mindenféle mesélni valóról (talán észak-amerikai indiánmesékkal varázsolta el a „nagy gyerekeket”). Amikor beültem közéjük, pár pillanat alatt magam is nagy gyerekké váltam, mert ez a lány varázsolni is tud a mesélésével.

A varázslást később a Polarisban is folytatta. Mesélj nekünk sarkifényeset! – kérleltem előtte e-mailben. És mesélt nekünk sarki-

fényeset: norvég, litván, észt, finn és még ki tudja milyen északi népektől, akiknél gyakori vendég ez a látványosság.

Aki látott már sarki fényt, maga is mesélhet róla távcsöves bemutatákon, mert még mindig ritka embernek számít az, aki ilyennek szemtanúja volt. A távcső mellett, az éjszakában magunk is mesemondókká válhatunk, hiszen hosszabban vagy rövidebben elmondjuk a csillagképek égi történetét, még el is mutogatjuk – mármint hogy elmutogatjuk, melyik csillag milyen csillagképhez tartozik, mit keres az Oroszlán, a Szűz, a Herkules, a Sas, a Hattyú az égen. Lehet aztán tudományos dolgokról is mesélni, mint például a csillagok élete és halála, a bolygók járása, a Hold orcájának különös sebhelyei. Mesélhetünk Gagarinról, Armstrongról, Farkas Beciről is, meg Galileiről, Keplerről, Kopernikuszról – a valósággal való egyezés ezúttal nem a véletlen műve. Lajka kalandjairól se feledkezzünk meg. Lám, ilyen könnyű mesemondóvá válni. Csak egy kis derült ég kell, jó társaság, érdeklődő közönség, és bárkiből válhat csillagászati mesék mondója. A sötétben, a távcső mellett nem olyan nehéz mesemondóvá válni, tessék kipróbálni!

Ha már kint vagyunk az ég alatt, lehet kívánni is, ha hullócsillagot látunk (de csak ha hullócsillagot, mert meteor esetében nem teljesül). Jobb seeinget, jobb átlátszóságot, szunyogtondes éjszakát, erősebb mechanikát, expedíciót a déli égbolt alá, teljes napfogyatkozást – bármilyen szép, ami csak az eszünkbe jut. Kívánjunk nagyobb költségvetési támogatást úgy általában az összes magyar csillagászati intézménynek – hátha valóra válik.

A távcső mellett, az éjszakában gyerekekkel, felnőttel egyaránt beszéljünk szeretettel és kedvességgel, mert távcsöves bemutatót tartani csak úgy lehet.

Mizser Attila